

FACT SHEET PRO VYUČUJÍCÍ

Evropská unie

Summit pro školy

Obsah

1	Kontext vzniku	3
1.1	EU jako mírový projekt	3
1.2	Důležité milníky EU	3
1.3	Postupné rozšiřování EU	4
1.4	Ekonomický aspekt EU: jednotný vnitřní trh	5
2	Instituce EU	7
2.1	Parlament	7
2.2	Rada EU	8
2.3	Komise	8
2.4	Evropská rada	9
3	Rozhodovací proces	9
3.1	Řádný legislativní proces	9
3.2	Typy legislativy	9

1 Kontext vzniku

1.1 EU jako mírový projekt

Druhá světová válka zdevastovala Evropu a její státníky přinutila přemýšlet, jakými způsoby podobnému konfliktu předejít. Takových snah a iniciativ existovalo více – s jednou z nich přišel francouzský ministr zahraničí Robert Schuman, a to konkrétně s návrhem vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli.¹

Schumanova teze spočívala v tom, že pokud budou mít členské státy jednotný trh s uhlím a ocelí, silně je to ekonomicky propojí a nebude pro ně možné spolu vzájemně vést válku. Uhlí a ocel totiž byly naprosto klíčové suroviny pro vedení války. V jednotném trhu s uhlím a ocelí by tak zničení protivníka znamenalo i zničení sebe sama.²

V roce 1951 tak byla podepsána Schumanova deklarace. V roce 1952 vešla v platnost na deklaraci založená Pařížská smlouva, která založila Společenství uhlí a oceli (ESUO), a tím byl započat proces evropské integrace. Spolupráce v rámci ESUO se osvědčila a integrace se tak postupně začala prohlubovat nejdříve ekonomicky, ale poté i politicky či kulturně – až do dnešní podoby, kterou představuje Evropská unie.³

1.2 Důležité milníky EU

- **Smlouva zakládající Evropské společenství uhlí a oceli (1951)**
- **Římské smlouvy (1957)** – rozšíření integrace z uhlí a oceli na obecnou ekonomickou spolupráci; vznik Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii
- **Bruselská smlouva (1965)** – sloučení Evropského společenství uhlí a oceli, Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii do jednoho tělesa – tzv. Evropských společenství; struktura institucí se začíná podobat dnešním strukturám EU⁴
- **Vznik celní unie (1968)** – státy unie mezi sebou již nemají žádná cla a vůči třetím státům mají cla všichni stejné⁵

- **Maastrichtská smlouva (1992)** – oficiální vznik Evropské unie; přidání pravomocí parlamentu a prohloubení spolupráce v některých oblastech (např. zavedení společné zahraniční a bezpečnostní politiky)⁶
- **Vznik eura (1999)** – o zavedení Eura bylo rozhodnuto už v rámci Maastrichtské smlouvy; důvodem pro zavedení jednotné měny byl jednodušší obchod mezi společnostmi v rámci EU; do oběhu vešlo euro v roce 2002⁷
- **Lisabonská smlouva (2007)** – nejnovější smlouva EU, podle které se řídí fungování EU i nyní; jasné rozdělení pravomocí (co má v gesci EU a co přímo členské státy), vznik pozice Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci, nová diplomatická služba EU8 a posílení pravomocí parlamentu (např. jmenování předsedy či předsedkyně Evropské komise)⁹

Podstata smluv EU

Fungování EU je založeno na Maastrichtské smlouvě. Té však předcházelo mnoho smluv z doby před vznikem samotné EU a naopak i ona samotná byla pozměňována dalšími smlouvami podle toho, jak se potřeby EU v posledních desetiletích proměňovaly.¹⁰ Smlouvy ustanovují jednotlivé evropské instituce, vymezují jejich pravomoci a také vztah EU s členskými státy. Evropská unie tak funguje na základě vlády práva – stejně jako například Česká republika.¹¹

Struktura smluv však může být matoucí – unijní instituce, jejichž fungování je na nich založené, v mnoha oblastech pozbývají transparentnost a demokratičnost. V roce 2004 tak byla navržena Evropská ústava. Oproti smlouvám by vznikl jeden dokument ustanovující systém Evropské unie, který by jasně stanovil pravomoc institucí. Ústava však byla odmítnuta v referendech ve Francii a v Nizozemsku a nevstoupila v platnost. EU tak doposud funguje na základě smluv.¹²

1.2.1.1. Jak vznikají smlouvy?

Návrh na změnu základních smluv může podat vláda některého z členských států, Evropský parlament či Evropská komise. Na návrhu smlouvy poté společně pracují zástupci členských států, zástupci Parlamentu a Komise. Výsledný návrh musí podepsat zástupci vlády

všech členských států a následně je musí ještě všechny státy ratifikovat.¹³

Poslední smlouva – Lisabonská – byla schválena v roce 2009. Od té doby se na našem světě událo mnoho změn, a tak někteří důležití hráči, zejména Evropský parlament, v posledních letech vyjadřují názor, že by měla být schválena nová smlouva posilující pravomoci evropských institucí tak, aby byly schopny lépe reagovat na současné výzvy – jako je např. pandemie nebo válka.¹⁴

Právě zde však lze vytknout problém smluvního fungování EU. Smlouvy je totiž velmi obtížné měnit – změny vyžadují jednomyslný souhlas vlád všech států a mnohdy i souhlas národních parlamentů. Proces tak trvá velmi dlouho a Unie tak ztrácí akceschopnost

1.3 Postupné rozšiřování EU

Mezi zakládající členy Evropského společenství uhlí a oceli patří Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Francie, Německo a Itálie. Evropské společenství se v průběhu dekad postupně rozšiřovalo až na dnešní sedmadvacítka.¹⁷

Jakýkoliv evropský stát může zažádat o členství v EU. Poté, co jeho žádost odsouhlasí všechny členské státy, se z uchazeče stává kandidát. Následuje vyjednávání, jehož výsledky musí odsouhlasit Evropský

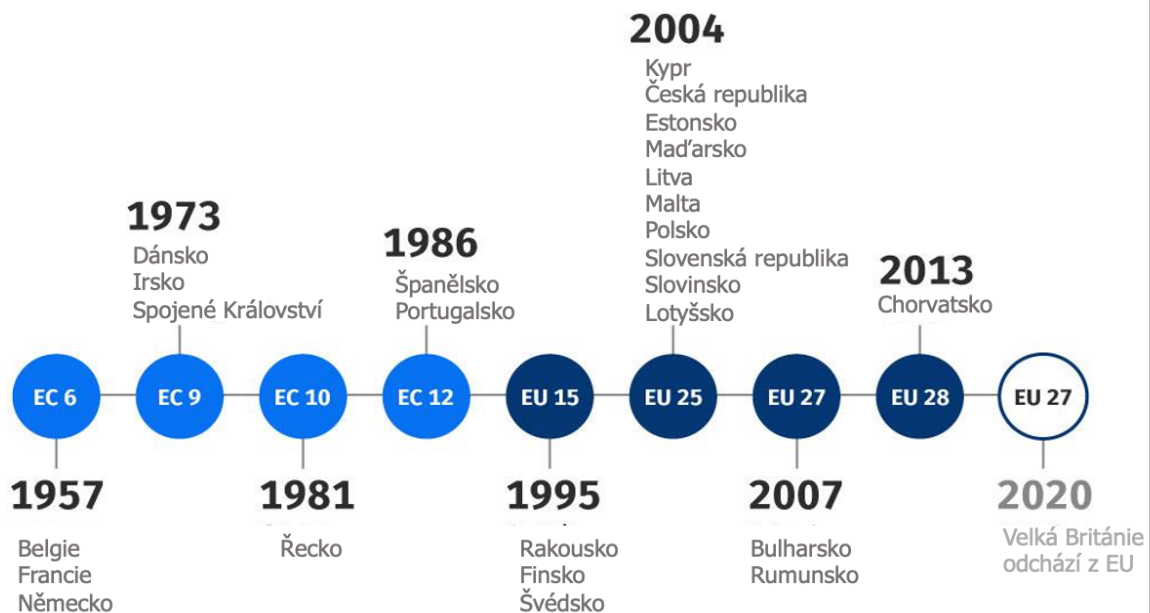
Schvalování mezinárodních smluv podléhá dvou krokům: Smlouva je nejprve **podepsána** zástupcem členského státu. Aby vzešla v platnost, musí být následně i **ratifikována**.⁶³ Ratifikaci provádí obvykle parlament, v některých státech jisté smlouvy podléhají i přímému schválení občany v referendu.⁶⁴

reagovat na vlastní výzvy.¹⁵ Mnoho evropských lídrů pamatuje na to, že právě schvalování nejnovější Lisabonské smlouvy bylo velmi komplikovaným a zdlouhavým procesem, a nechce se jim do smluv opět zasahovat.¹⁶

parlament¹⁸ i členské státy (tím, že ratifikují změnu zakládajících smluv).¹⁹ Podmínkou přijetí členského státu je splnění tzv. Kodaňských kritérií. Mezi ty patří odolná demokracie, fungující ekonomika či schopnost implementovat stávající unijní legislativu.²⁰ Zároveň je však důležité zmínit, že rozhodnutí o přijetí nového státu je často i politické – stávající členové EU budou chtít v Unii své politické spojení, nikoliv soupeře. Splnění Kodaňských kritérií tak nutně negarantuje cestu státu ke členství v Unii.²¹

Časová osa Evropské unie

Rok vstupu do Evropského společenství (EC) / Evropské Unie (EU)

Obr. 1: Časová osa rozšiřování⁷¹

Příklad Španělska a Portugalska:

Až do 70. let 20. století v obou státech Pyrenejského poloostrova vládly diktátorské režimy. V tomto období byly oba státy značně izolovány od evropského dění i obchodu. Oba režimy však padly – v Portugalsku po revoluci v roce 1974 a ve Španělsku po smrti diktátora Franca v roce 1975. Těmito událostmi započaly oba státy přechod k demokracii a tedy i plnění Kodaňských kritérií. Oba státy byly motivované se do Evropského společenství přidat – po letech politiky izolacionismu se těšily na investice ze strany evropských partnerů. Jako pro nové demokracie byla jejich motivace také politická.⁶⁵ Roku 1986 byla Unie rozšířena právě o tyto nové členy.⁶⁶

Příklad Česka:

Česká republika se stala členem Evropské unie 1. května 2004 spolu s dalšími devíti státy: Estonskem, Kypr, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem, Maltou, Polskem, Slovenskem a Slovinskem. Jednalo se tak o doposud největší rozšíření EU, které do značné míry symbolizovalo překonání rozdílu mezi západní a východní Evropou způsobených studenou válkou. V Česku – jako v ostatních nově přichozích státech – občané vstup do EU odsouhlasili v referendu. Při volební účasti 55 % hlasovalo 77 % voličů pro.⁶⁷

1.3.1 Možné rozšiřování EU v budoucnu

Kandidáti k lednu 2025:

- Albánie
- Bosna a Hercegovina
- Gruzie
- Moldavsko
- Černá Hora
- Severní Makedonie
- Srbsko
- Turecko
- Ukrajina

Kromě těchto kandidátů přihlášku podalo i Kosovo.

Tomu však ještě nebyl udělen status kandidáta.²² Kosovo totiž nebylo doposud uznáno některými státy EU ani jako stát (často z politických důvodů, protože jsou spojenci Srbska, které si nárokuje území Kosova, nebo protože mají samy podobnou zkušenost se separatickými silami v rámci svého státu a nechtějí tak podporovat separatismus svou zahraniční politikou). Pravděpodobně by tak tyto státy vetovaly i vstup Kosova do EU – zde se na příkladu ukazuje, že přijetí nového státu není jen rozhodnutím technokratickým, ale i politickým.²³

1.3.3 Brexit

Není dané, že se Evropská unie bude už pouze zvětšovat – její členství se může i zmenšit. Stalo se tak zatím jednou, když v roce 2016 v referendu rozhodli občané Spojeného království, že chtějí z Unie vystoupit. Po letech vyjednávání v roce 2020 Spojené království Unii opustilo. Nepodléhá tedy už evropské legislativě a nevyšílá do EU své zástupce. Přesto však EU udržuje se Spojeným královstvím blízké vztahy a dohoda upravila status některých území Spojeného království tak, aby Brexit co nejméně ovlivnil tamní obyvatele – např. Severního Irska nebo Gibraltar.²⁴

1.4 Ekonomický aspekt EU: jednotný vnitřní trh

Základní princip, od kterého se odvíjí de facto veškeré fungování EU, je jednotný vnitřní trh. To, že se můžete volně po EU pohybovat, žít, pracovat i obchodovat, není jinde ve světě samozřejmostí. Státy mají totiž obvykle vůči pohybu zboží, služeb a lidí ze zahraničí nastavené různé technické, právní a byrokratické bariéry (např. cla, víza, ...). Unijní smlouvy a legislativa zajišťují právě eliminaci těchto bariér (i když některé přetrvávají

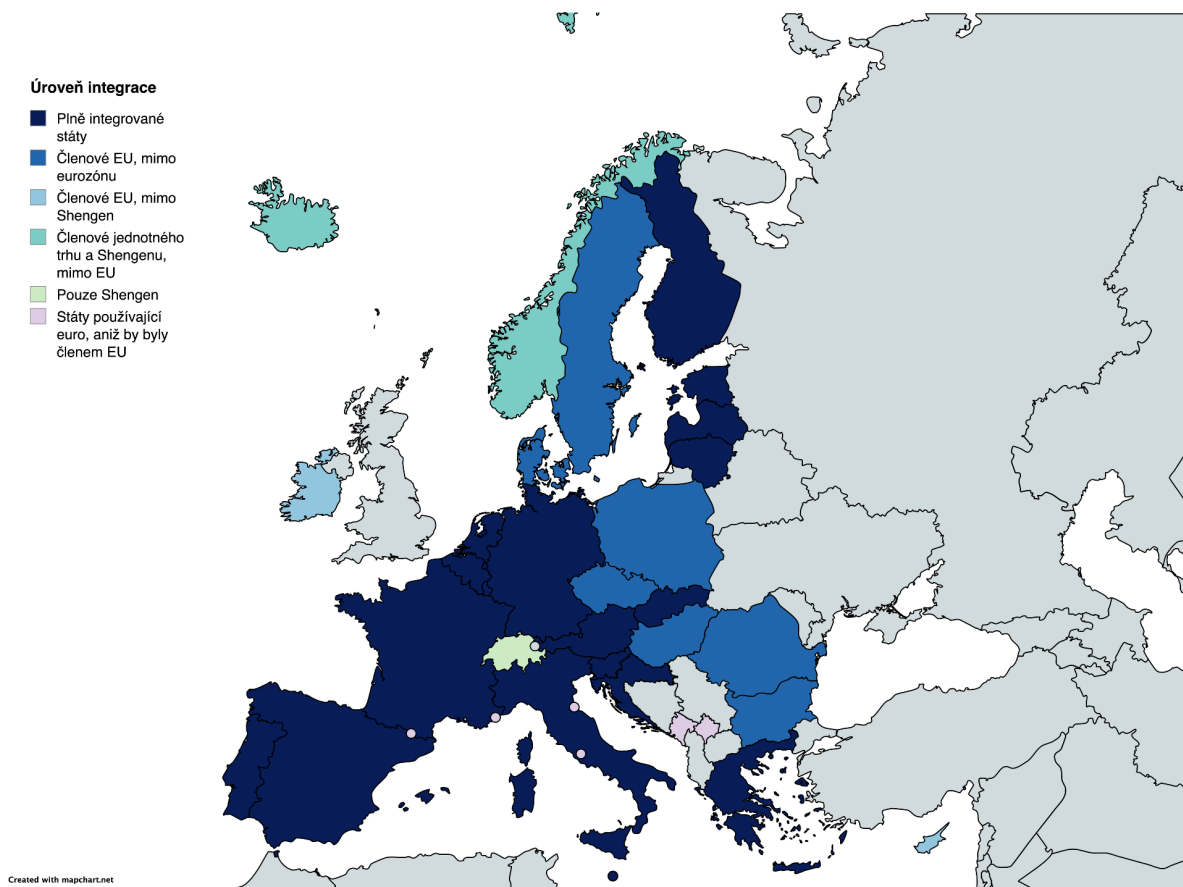
– např. odlišné daňové systémy).²⁵ Jednotný trh funguje na principu čtyř svobod volného pohybu: zboží, služeb, lidí a kapitálu.

Jako občan EU tak můžete bez omezení žít, založit si podnikání, nechat se zaměstnat nebo studovat v jiném členském státě. Aby člověk pocítil výhody jednotného trhu, nemusí ani opustit svůj domov – například to, že je možné si něco objednat přes e-shop z vedlejšího státu a neplatit za to clo, je právě zásluhou společného trhu.²⁶

Kromě jednotného trhu je většina států EU také součástí Schengenského prostoru. Právě díky Schengenské dohodě můžeme vstupovat do států dohody bez hraničních kontrol. Státy v Schengenském prostoru mají také jednotnou vízovou politiku vůči zbytku světa. Pozor, některé státy EU nejsou v Schengenu zahrnuty (Kypr a Irsko) a naopak některé nečlenské státy jsou

součástí Schengenu (Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko).²⁷

Ani pro začlenění do jednotného trhu nemusí být stát nutně členem EU – aby do jednotného trhu mohlo být zahrnuto i Lichtenštejnsko, Island a Norsko, byl v roce 1994 vytvořen Evropský hospodářský prostor.²⁸ Rozdíl oproti nim a členským státům EU je, že členské státy o pravidlech jednotného trhu i rozhodují, ty nečlenské jsou pouze jeho členy a pravidlům se musí podřít. Je tak důležité podotknout, že úroveň integrace je na evropském kontinentu mnoho – nejvíce integrované státy jsou ty, které jsou členy EU a také eurozóny. Jiné evropské státy se však z různých důvodů na plné integraci podílet nechtějí, přesto se však mohou zapojit alespoň do Schengenu nebo jednotného trhu.²⁹

Obr. 2: Úrovně integrace

2 Instituce EU

2.1 Parlament

Evropský parlament je institucí, která hájí zájmy jednotlivých občanů členských států a přímo je zastupuje – členové parlamentu jsou voleni v přímých volbách. Spolu s Radou EU se podílí na zákonodárném procesu – může tedy navrhnout pozměňovací návrhy k předpisům a pak je jako celek schvaluje. S Radou EU také schvaluje rozpočet EU. Nemůže ovšem navrhnout předpisy jako takové (jak například český Parlament).³⁰

2.1.1 Volby do europarlamentu

Poslanci Parlamentu jsou voleni v přímých volbách. Volby do Evropského parlamentu nebyly ale přímé vždycky – ty první proběhly v roce 1979, ve snaze zvýšit politickou legitimitu celé Evropské unie.³¹

Naposledy proběhly volby do Evropského parlamentu v červnu 2024. Dohromady Evropané a Evropanky vybírali 720 nových europoslanců a europoslankyň. Počet se zvýšil o 15 oproti období 2020–2024 (do voleb v roce 2019 se volilo ještě 751 europoslanců, ale hned v roce 2020 s odchodem britských europoslanců po Brexitu klesl počet na 705), protože v některých státech vzrostla populace. Počet poslanců by totiž měl odrážet velikost populace daných států. A tak mají velké státy jako například Německo či Francie více poslanců než malá Malta či Lucembursko. I tak však počet europoslanců velikost populace neodráží úplně přesně, aby se hlas malých států úplně neztratil. Na jednoho poslance na Maltě připadá přibližně 88,5 tisíc občanů, kdežto v Německu je to přibližně 873 tisíc. České občany v EU zastupuje 21 europoslanců.³²

Pozor, frakce nejsou to stejné co evropské politické strany. Zatímco členy frakcí jsou europoslanci a připomínají spíše poslanecké kluby, členy evropských politických stran jsou jednotlivé národní strany. A tak například ve frakci Greens/EFA jsou zastoupeny dvě evropské politické strany: Greens a EFA.⁶⁹

Když má nějaký stát nebo jiná politická entita (například EU) politickou legitimitu, znamená to, že v ní lidé mají důvěru a jsou ochotni dodržovat její pravidla. Jedním ze způsobů získání legitimacy jsou demokratické volby – díky nim se lidé skrze volené zástupce mohou podílet na tvorbě pravidel.⁶⁸

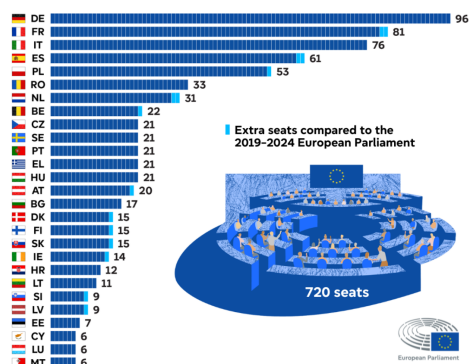
2.1.2 Politické skupiny

Poslanci se v Evropském parlamentu nesdružují podle státní příslušnosti, ale podle frakcí. Ty jsou obdobou poslaneckých klubů. Poslanci, kteří jsou členy dané frakce, tak mají podobné názory a hlasují podobně.

Být členem frakce není povinné, je to však pro poslance výhodné. Politické frakce totiž nominují své poslance na důležité pozice – např. do vedení výborů. V nich se jedná o právních předpisech předtím, než postoupí na plénum, a výbory tak mohou mít velký vliv na jejich znění.³³

Aktuálně jsou europoslanci seskupeni do osmi frakcí. Tou největší je Evropská lidová strana.³⁴ Novou frakci si nemůže založit jen tak kdokoliv – musí mít alespoň 23 členů, kteří musí pocházet ze sedmi států. Pokud se jedno z čísel sníží, frakce zaniká.³⁵

Distribution of seats per country in the European Parliament

Obr. 3: „Rozdělení mandátů v Evropském parlamentu podle států“⁷²

2.2 Rada EU

V Radě EU zasedají ministři národních vlád – vždy se tedy jednání účastní ten ministr, jehož agendy se projednávávané téma týká. Rada EU se spolu s Parlamentem podílí na zákonodárném procesu – schvaluje tedy předpisy EU. Kromě toho Rada schvaluje spolu s Parlamentem rozpočet EU a je jedním z hráčů, který spoluvytváří zahraniční a bezpečnostní politiku EU. Rada EU také musí posvětit mezinárodní dohody EU – nejprve dává mandát Komisi dohodu vyjednat a po jejím vyjednání o ní jedná a schválí ji.³⁶

Rada EU má čtyři způsoby hlasování – záleží, o čem zrovna rozhoduje. Většinou (u předpisů, které schvaluje spolu s Parlamentem) rozhoduje kvalifikovanou většinou, u které je potřeba, aby bylo pro 55 % členských států zastupující dohromady alespoň 65 % evropské populace (toto pravidlo je používáno proto, aby velké státy nemohly jednoduše přehlasovat ty malé a naopak). Kromě kvalifikované většiny existuje i posílená kvalifikovaná většina, pro kterou je potřeba hlas pro od 72 % členských států zastupujících alespoň 65 % populace. Tento typ většiny se používá při hlasování o návrzích, které nepocházejí od Komise. Dále je v některých případech potřebný i jednomyslný souhlas – např. v otázkách společné zahraniční politiky nebo přijímání nových států do Unie. Naopak procesní rozhodnutí vyžadují pouhou většinu – tedy 14 hlasů pro.³⁷

2.2.1 Předsednictví

Rada EU nemá stálého předsedu nebo předsedkyni, ale předsedá jí vždy jeden ze členských států, přičemž předsednictví se mění jednou za 6 měsíců. Daný předsednický stát zajišťuje kontinuitu agendy EU, ale také posouvání určité legislativy vpřed. Předseda schůzí Rady i jejích jednotlivých výborů. S tím se pojí také organizace různých formálních a neformálních setkání nad rámec oficiálních setkání Rady.³⁸

Dále předsednický stát zastupuje Radu při jednání s dalšími institucemi EU, především s Komisí a Parlamentem. Předsednický stát má tak významnou roli při dosahování kompromisů s těmito institucemi.³⁹

2.3 Komise

Evropská komise je součástí výkonné moci Unie. Cílem Evropské komise je zasazovat se o dodržení cílů a zásad celé Unie. Důležitou úlohou Komise je tak „strážit“ zakládající smlouvy – tedy dohlížet na členské státy, že je dodržují. Komise může např. u Evropského

Pozor! S Radou EU se může plést pojem Rada Evropy. Ta ale vůbec není součástí Evropské unie. Rada Evropy sdružuje státy napříč Evropou (i ty, které nejsou členy EU) s cílem zlepšovat stav lidských práv na kontinentu. Pod Radu Evropy spadá Evropský soud pro lidská práva.⁷⁰

soudního dvora započít řízení proti státu, u kterého má podezření, že smlouvy nedodrží.⁴⁰ Evropská komise může také navrhnout právní předpisy i změny stávajících předpisů. Dále plní rozpočet EU a dohlíží na různé unijní programy a na plnění rozpočtu, který jim je alokovan.⁴¹

2.3.1 Složení a schvalování komise

Komise byla původně čistě administrativní institucí. S tím, jak se postupně – zejména od 90. let – zesilovaly pravomoce celé Unie, bylo potřeba posílit i pravomoce Komise, aby byla schopna všechna nová opatření efektivně vykonávat. S tím také začali občané EU požadovat, aby se fungování Komise stalo demokratičtější a transparentnějším.⁴² Složení Komise by nyní mělo odrážet výsledek voleb do Evropského parlamentu (podobně jako je tomu v Česku, kde nová vláda vychází z voleb do Poslanecké sněmovny). Evropský parlament také Komisi schvaluje a může jí vyslovit vyslovit i nedůvěru.⁴³

Politická příslušnost eurokomisařů zpravidla odráží složení vládnoucí koalice v Evropském parlamentu. Není to však samozřejmost. Eurokomisaře navrhuje národní vlády, které mají různé politické orientace. A tak je nominace eurokomisaře výsledkem dlouhých vyjednávání, které zohledňují evropskou i národní politickou situaci.⁴⁴

Poté, co se eurokomisaři ujmou funkce, by však měli být nadstraničtí a pracovat pro všechny občany EU. Nezastupují zájmy svých států, nýbrž mají na starost nějaký tématický okruh (např. ekonomika, demokratické hodnoty či rovnost) a zasazují se o to, aby byly prosazeny a dodržovány předpisy spadající pod tento okruh v celé Unii.⁴⁵ V Komisi funguje princip kolektivní zodpovědnosti – aby nějaké rozhodnutí prošlo, musí jej podpořit všichni komisaři. Komise se má zasazovat o kontinuitu a o to, aby v Unii vše hladce fungovalo. Na vizionářské cíle a velké změny máme spíše Evropskou radu.⁴⁶

2.3.1. Předseda Evropské komise

Evropskou komisi řídí její předseda/předsedkyně. Navrhuje jej Evropská rada a schvaluje jej Evropský parlament. Evropská rada při návrhu musí zohlednit výsledky voleb do Evropského parlamentu, takže se zpravidla jedná o představitele největší frakce.⁴⁷

Předseda Evropské komise rozhoduje o organizaci Komise a rozděluje portfolia mezi jednotlivé komisaře. Dále zastupuje Komisi na jednáních Evropské rady, důležitých jednáních Parlamentu a Rady EU, na různých summitech a jednáních s nečleny EU.⁴⁸

2. 4 Evropská rada

Evropská rada je místem, kde se setkávají nejvyšší představitelé Unie, tedy předsedové vlád či hlavy států – premiéři, prezidenti a kancléři. Na summitu, který se koná alespoň čtyřikrát ročně, rozhodují o strategickém směřování Unie a jejích prioritách. Hlasují většinou jednomyslně – všichni se tedy musí shodnout, aby nějaké rozhodnutí prošlo – jejich rozhodnutí však nemají podobu tvorby konkrétního návrhu předpisu. Na jejich základě jsou až posléze tvořeny konkrétní legislativní návrhy.⁴⁹

Setkání Evropské rady řídí a připravuje její předseda. Ten je volen jejími členy na dva a půl roku.⁵⁰

3 Rozhodovací proces

Proces, kterým Evropská unie dospívá k přijímání rozhodnutí, je trochu jiný, než jsme zvyklí na národní úrovni. Cílem totiž je, aby se na výsledném návrhu shodly všechny instituce zapojené do rozhodovacího procesu – tedy Komise, Parlament a Rada.

3. 1 Řádný legislativní proces

S návrhem nového předpisu přichází Evropská komise. Ta vezme v potaz ekonomické a sociální dopady předpisu a snaží se vytvořit návrh, který je v co nejpřesnějším souladu s cíli a vizí EU (ty předem určí Evropská rada). Komise se snaží do tvorby návrhu co nejvíce zapojit občanskou společnost a další důležité hráče – např. firmy. Děje se tak skrze iniciativy jako Konference o budoucnosti Evropy, dotazníky publikované na stránkách Komise a podobně.⁵¹

Samotní občané také mohou Komisi přímo přimět se nějakým tématem zabývat, a to skrze evropskou občanskou iniciativu – když se jim podaří nasbírat milion podpisů z alespoň sedmi států, Komise je povinna se jimi požadovaným návrhem zabývat.⁵²

Návrh z Komise postupuje do Parlamentu a Rady EU. Obě instituce mohou přicházet s pozměňovacími návrhy. Poté se setkají společně zástupci Parlamentu, Komise i Rady a pokusí se návrhy sladit a dohodnout se na společném řešení. Pokud se všechny instituce nedohodnou na finálním znění, návrh postupuje do tzv. druhého čtení. V něm předkládá Parlament i Rada další pozměňovací návrhy. Obě instituce také mohou celý návrh předpisu blokovat, pokud se nedokáže s Radou

shodnout. Pokud se Rada a Parlament nemohou shodnout ani v tomto druhém čtení, je svolán tzv. dohodovací výbor, který se snaží dohodu zprostředkovat. Jakmile se Rada i Parlament shodnou na finálním znění předpisu, vstupuje v platnost.⁵³ Je důležité zmínit, že kromě jednání na plénech a ve výborech je při procesu vytváření návrhu důležité i neformální vyjednávání mezi všemi institucemi.⁵⁴

3. 2 Typy legislativy

Podle rozsahu působnosti, účinnosti a povinnosti se jimi řídit rozlišujeme různé typy předpisů: směrnice, nařízení a další legislativní dokumenty.

3.2.2. Nařízení

Nařízení je předpis, který je závazný pro všechny státy stejně a v celé Unii musí být aplikován stejným způsobem.⁵⁵ Začíná platit hned po přijetí.⁵⁶

Jedná se například o nařízení o roamingu. Díky němu čerpáme svůj tarif všude v EU stejně.⁵⁷

3.2.1. Směrnice

Směrnice je předpisem, která je závazná a stanovuje daný cíl, kterého musí všechny státy dosáhnout. Je už však na nich, jaké prostředky k tomu použijí.⁵⁸ Každá směrnice obsahuje lhůtu, ve které musí být začleněna do legislativy daného státu.⁵⁹

Příkladem směrnice může být směrnice o jednorázových plastech, která má omezit jejich dopad na životní prostředí. Cíle jsou ve směrnici jasně stanoveny, ale je už

na jednotlivých státech, jestli jednorázové plasty úplně zruší nebo třeba přistoupí jen k jejich omezení.⁶⁰

3.2.3 Další legislativní dokumenty

Evropská unie kromě nařízení a směrnic produkuje i další předpisy. Může se jednat o tzv. rozhodnutí. Ta jsou závazná, ale netýkají se celé Unie – pouze daného státu

nebo právnické osoby. Příkladem je rozhodnutí o přijetí eura v Chorvatsku.⁶¹

Dále EU vydává i doporučení. Ta nejsou závazná, ale slouží k tomu, aby mohly evropské instituce jasně vyjádřit svůj názor na dané téma. Je na členských státech, jestli tento názor budou brát v potaz, nebo ne.⁶²

Seznam zdrojů

- ¹ *Schuman declaration May 1950*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_en. [citováno 2024-07-25].
- ² Tamtéž.
- ³ Tamtéž.
- ⁴ *Founding agreements*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_en. [citováno 2024-07-26]
- ⁵ *Customs*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/customs_en. [citováno 2024-07-26]
- ⁶ *Founding agreements*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_en. [citováno 2024-07-26]
- ⁷ *History and purpose*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/history-and-purpose_en. [citováno 2024-07-26]
- ⁸ *Founding agreements*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_en. [citováno 2024-07-26]
- ⁹ *Treaty of Lisbon*. Online. About parliament. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon>. [citováno 2024-07-26]
- ¹⁰ *Revision of EU treaties*. Online. European Union. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/revision-of-eu-treaties.html>. [citováno 2024-07-26].
- ¹¹ *Founding agreements*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_en. [cit. 2024-07-26].
- ¹² *The European Constitution*. Online. European Parliament. 2005. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/Europe2004/textes/2005-01-10-brochure-constitution-en-vo2.pdf>. [cit. 2024-07-26].
- ¹³ *Revision of EU treaties*. Online. European Union. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/revision-of-eu-treaties.html>. [cit. 2024-07-26].
- ¹⁴ LEHNE, Stefan. *Does the EU Need Treaty Change?* Online. Carnegie Europe. 2022. Dostupné z: <https://carnegieendowment.org/research/2022/06/does-the-eu-need-treaty-change?lang=en&er=eu-rome>. [cit. 2024-07-26].
- ¹⁵ MÜLLER, Manuel. *A Democratic Approach to EU Reform: Impetus for the EU reform debate*. Online. Heinrich Böll Stiftung Europe. 2024. Dostupné z: https://www.boell.de/sites/default/files/2024-10/a-democratic-approach-to-eu-reform_endf.pdf. [cit. 2024-12-25].
- ¹⁶ LAURSEN, Finn. *The Lisbon Treaty: A First Assessment*. Online. L'Europe en Formation. 2011, roč. 4, č. 362, s. 45-70. Dostupné z: <https://doi.org/10.3917/eufor.362.0045>. [cit. 2024-12-25].
- ¹⁷ *EU enlargement*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_en. [cit. 2024-07-26].
- ¹⁸ *The EU Accession Process*. Online. European Commission. 2023. Dostupné z: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/a9099136-b301-458e-a846-c6bf8c47d287_en?file-name=Factsheet-EU-accession-process-cluster-newlayout-EP2023_o.pdf. [cit. 2024-07-26].
- ¹⁹ *Founding agreements*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_en. [cit. 2024-07-26].

²⁰ *EU enlargement*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_en. [cit. 2024-07-26].

²¹ STRATULAT, Corina, Zephyr DESSUS, Albana MERJA a Albana REXHA. Kosovo's EU candidate status: a goal within reach? Online. *European Policy Centre*. 2017. Dostupné z: <https://www.epc.eu/publication/Kosovos-EU-candidate-status-a-goal-within-reach-20a56c/>. [citováno 2024-11-30]

²² *EU enlargement*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_en. [cit. 2024-07-26].

²³ STRATULAT, Corina, Zephyr DESSUS, Albana MERJA a Albana REXHA. *Kosovo's EU candidate status: a goal within reach?*, s. 1. Online. *European Policy Centre*. 2017. Dostupné z: https://d1xp398qalq39s.cloudfront.net/content/PDF/2017/Kosovo_EU_candidate_status.pdf. [cit. 2024-11-30]

²⁴ *Timeline - The EU-UK withdrawal agreement*. Online. European Council, Council of the European Union. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-relations-with-the-united-kingdom/the-eu-uk-withdrawal-agreement/timeline-eu-uk-withdrawal-agreement/>. [cit. 2024-07-26].

²⁵ *Single Market*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/single-market_en. [cit. 2024-07-26].

²⁶ 30th anniversary of the EU single market. Online. European Council, Council of the European Union. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/30-years-of-the-eu-single-market/> [cit. 2024-12-25].

²⁷ *Schengen area*. Online. European Commission. Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area_en. [cit. 2024-09-23].

²⁸ *Evropský hospodářský prostor (EHP), Švýcarsko a Sever*. Online. Evropský parlament. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/169/the-european-economic-area-eea-switzerland-and-the-north>. [cit. 2025-02-11].

²⁹ MARCHIS, Gabriela. The EU Cohesion Policy and its Underlying Principles and Values, s. 4. Online. 2nd International Conference on Modern Researches in Management, Economics and Humanities. 2016. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/308171294_The_EU_Cohesion_Policy_and_its_Underlying_Principles_and_Values. [cit. 2024-12-25].

³⁰ *Welcome to the European Parliament*. Online. European Parliament. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en>. [cit. 2025-02-11].

³¹ *European elections: A historical perspective*. Online. European Parliamentary Research Service. Dostupné z: <https://epthinktank.eu/2019/06/06/european-elections-a-historical-perspective/>. [cit. 2024-11-30].

³² *How European Elections Work*. Online. European Parliament. Dostupné z: <https://elections.europa.eu/en/how-elections-work/>. [cit. 2024-09-23].

³³ HIX, Simon and Bjørn Høyland. *The Political System of the European Union*. 4. vydání. 2022.

³⁴ *The Political groups of the European Parliament*. Online. European Parliament. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/organisation/political-groups>. [cit. 2024-10-03].

³⁵ Tamtéž.

³⁶ *What the Council Does*. Online. Council of the EU and the European Council. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/what-the-council-does> [cit. 2024-11-23].

³⁷ Tamtéž.

³⁸ *The presidency of the Council of the EU*. Online. European Council/ Council of the European Union. 2025. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/presidency-council-eu/>. [cit. 2025-10-02].

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ *Implementing EU law*. Online. European Commission. Dostupné z: https://commission.europa.eu/law/application-eu-law/implementing-eu-law_en. [cit. 2024-12-25]

⁴¹ *European Commission*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-commission_en. [cit. 2025-01-15].

⁴² HIX, Simon and Bjørn Høyland. *The Political System of the European Union*. 4. vydání. 2022.

⁴³ *Elections and appointments for EU institutions*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/leadership/elections-and-appointments_en. [cit. 2025-01-15].

⁴⁴ *How the Commission is appointed*. Online. European Commission. 2025. Dostupné z: https://commission.europa.eu/about/organisation/how-commission-appointed_en. [cit. 2025-10-02].

⁴⁵ *The Commissioners*. Online. European Commission. Dostupné z: https://commissioners.ec.europa.eu/index_en. [cit. 2024-11-23].

⁴⁶ HIX, Simon and Bjørn Høyland. *The Political System of the European Union*. 4. vydání. 2022.

⁴⁷ *Elections and appointments for EU institutions*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/leadership/elections-and-appointments_en. [cit. 2025-01-15].

⁴⁸ *About the President*. Online. European Commission. Dostupné z: https://commission.europa.eu/about/organisation/president/about-president_en. [cit. 2025-01-15].

⁴⁹ *How the European Council works*. Online. Council of the EU and the European Council. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/how-the-european-council-works/>. [cit. 2024-11-23].

⁵⁰ *The President's Role*. Online. Council of the EU and the European Council. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/president/role/>. [cit. 2025-01-15].

⁵¹ *How EU policy is decided*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law/how-eu-policy-decided_en. [cit. 2025-01-15].

⁵² *European Citizens Initiative: How it works*. Online. European Union. Dostupné z: https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works_en. [cit. 2025-01-15].

⁵³ *How EU policy is decided*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law/how-eu-policy-decided_en. [cit. 2024-12-25]

⁵⁴ *The ordinary legislative procedure*. Online. European Council/ Council of the European Union. 2025. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/decision-making/ordinary-legislative-procedure/>. [cit. 2025-10-02].

⁵⁵ *Types of legislation*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law/types-legislation_en. [cit. 2024-12-25]

⁵⁶ *Implementing EU law*. Online. European Commission. Dostupné z: https://commission.europa.eu/law/application-eu-law/implementing-eu-law_en. [cit. 2024-12-25]

⁵⁷ *Roaming charges within the European Union*. Online. EUR-Lex. 2025. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:4593182>. [cit. 2025-10-02].

⁵⁸ *Types of legislation*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law/types-legislation_en. [cit. 2024-12-25]

⁵⁹ *Implementing EU law*. Online. European Commission. Dostupné z: https://commission.europa.eu/law/application-eu-law/implementing-eu-law_en. [cit. 2024-12-25]

⁶⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí. In: EUR-Lex. Online. 2019. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L0904>. [cit. 2025-10-02].

⁶¹ Rozhodnutí Rady (EU) 2022/1211 ze dne 12. července 2022 o přijetí eura Chorvatskem ke dni 1. ledna 2023. In: EUR-Lex. Online. 2022. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32022D1211>

⁶² *Types of legislation*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law/types-legislation_en. [cit. 2024-12-25]

⁶³ *The difference between signing and ratification*. Online. Government of the Netherlands. Dostupné z: <https://www.government.nl/topics/treaties/the-difference-between-signing-and-ratification>. [cit. 2024-07-26].

⁶⁴ např. *Compilation of Provisions on treaty practice – France*. Online. Centre for International Law, s. 4. Dostupné z: <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2012/12/Compilation-State-France.pdf>. [cit. 2024-07-26].

⁶⁵ ROYO, Sebastián a MANUEL, Paul Christopher. *Some Lessons from the Fifteenth Anniversary of the Accession of Portugal and Spain to the European Union*. Online. South European Society and Politics. 2007, s. 1–30. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13608740808539641>. [citováno 2024-07-26].

⁶⁶ *EU enlargement*. Online. European Union. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_en. [citováno 2024-07-26].

⁶⁷ BERNARD, Elise. *Twenty years after the largest-ever enlargement*. Online. Fondation Robert Schuman. 2024. Dostupné z: <https://www.robert-schuman.eu/en/european-issues/747-twenty-years-after-the-largest-ever-enlargement>. [citováno 2024-12-25].

⁶⁸ PETER, Fabienne. *Political Legitimacy*. Online. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. 2023. Dostupné z: <https://plato.stanford.edu/archives/win2023/entries/legitimacy/>. [cit. 2024-09-02].

⁶⁹ *Our History*. Online. The Greens/EFA in the European Parliament. Dostupné z: <https://www.greens-efa.eu/en/who-we-are/our-history>. [cit. 2025-01-15].

⁷⁰ *What the Council Does*. Online. Council of the EU and the European Council. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/what-the-council-does> [cit. 2024-11-23].

Seznam zdrojů obrázků

⁷¹ Europe – General and regional statistics. Online. Destatis – Statistisches Bundesamt. 2020. Dostupné z: https://www.destatis.de/Europa/EN/Topic/General-regional-statistics/_node.html. [cit. 2025-10-02].

⁷² *2024-2029 European Parliament: how many MEPs per country?* Online. European Parliament. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20180126STO94114/2024-2029-european-parliament-how-many-meps-per-country> [cit. 2024-12-25].

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a G20.

Asociace pro mezinárodní otázky

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Barbora Trčková

Alice Schreiberová

Autorky jsou spolupracovnicemi Asociace pro mezinárodní otázky a členkami přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Autor: Barbora Trčková, Alice Schreiberová

Imprimatur: Prokop Válek, Matěj Hulička

Jazyková úprava: František Procházka, Zdeňka Berkovcová

Faktická úprava: Vít Šefl, Charlotte Jindřišková

Sazba: Čeněk Mědílek

Grafická úprava: Adéla Bejčková, Jaroslav Kopřiva

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro potřeby XXXI. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2025

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460

e-mail: summit@amo.cz

IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz